

DGP 21-3-95

Nieuw boek toont anderhalve eeuw waterstaat en waterschappen

'Wotter': hoe de Grunnegers hun eigen Groningen schiepen

■ WINSCHOTEN – De voorvader van Bolkestein heette Thorbecke. Ook zo'n liberaal, die voor heel wat beroering zorgde. Zijn kabinet verschaftte in 1848 de Provinciale Staten, ook lie van Groningen, de macht om de waterschappen te reorganiseren. En zo konden de Grunnegers hun land echt vorm gaan geven. Die vormgeving en wat erna gebeurde, staan centraal in 'Wotter. Waterschappen en waterstaat in de provincie Groningen, 1850-1995'. Een handboek, dat uit kan groeien tot een typische 'klassieker'.

Door Marcel Looden

Het werd tijd, dat een nieuw werk over dit belangrijke stuk Groninger historie verscheen. J. Kooper's 'Het waterstaatsverleden van de provincie Groningen' zag het licht in 1939 en vervolgens bleef het stil. Sociaal-geograaf Mein-

dert Schroor heeft die stilte nu doorbroken.

Zoals gezegd, de periode na 1850 staat centraal. Maar ook in de periode ervoor hadden de Groningers hun omgang met het water. Schroor begint zijn verhaal in de ijstijd, komt via de wierden terecht in de duistere Middeleeuwen. Toen werden de eerste zeekeringen gebouwd en had ieder kerspel zijn eigen dijkrecht en zijlvest. En langzamerhand werd Groningen steeds groter. De gewestelijke bestuurders keken voornamelijk toe en kregen pas na 1750 meer invloed. Toen nam de macht van de Ommelander edelen in de zijlvesten af.

Afwatering

Na die uitvoerige inleiding belandt Schroor dan bij het liberale bewind van Thorbecke. Het 'Grondreglement voor de waterschappen in de provincie Groningen' maakte toende uitvoering van grootse plannen mogelijk. Bovendien wa-

ren liberale boeren en burgers nu sterk vertegenwoordigd in de Staten. En dezen hadden belang bij nieuwe en verbeterde kanalen en een betere afwatering. Dan zou de provincie nog meer bloeien. Want in die jaren floreerde de scheepvaart als nooit tevoren. De vloot verdubbelde en op de vele scheepswerven was het een drukte van belang.

Die welvaart nam later af, op de komst van het rijksgeld was niet altijd te vertrouwen, maar de plannen werden wel uitgevoerd. Het Eemskanaal kwam er, het Reitdiep werd afgesloten, later werd Westerwolde gekanaliseerd. Al die plannen leidden ertoe dat de Grunnegers in de jaren veertig hun zaakjes prima voor elkaar hadden. De provincie telde toen 360 waterschappen, tachtig particuliere polders, zo'n tien boezemwaterschappen.

Schroor gaat dan verder waar Kooper ophield. De Deltawet, verbeteringen aan het

Eemskanaal, het ontstaan van de Eemshaven komen aan de orde. En natuurlijk de inkrimping van het aantal schappen. Van ruim driehonderd naar nog geen tien!

In bijna driehonderd pagina's beschrijft Schroor de relatie van de Groningers met het water. Hij doet dat op een leesbare wijze en dat is een verdienste, waar het een dergelijke ingewikkelde materie betreft. Chronologisch, stapje voor stapje, neemt hij de lezer mee. Ook de geïnteresseerde leek en daarmee zijn de voorwaarden voor een klassiek werk geschapen. Groningen heeft weer zijn handwerk over de omgang met het zilte nat en dat op een moment dat de zoveelste reorganisatie van de waterschappen er aan zit te komen.

Schroor, Meindert. Wotter. Waterstaat en waterschappen in de provincie Groningen, 1850-1995. Groningen, Regio-PRojekt.